

Akcioni plan pripremljen u skladu sa principima inicijative Partnerstvo otvorenih vlada

„Insistiraju na dosljednoj primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama“.

Ekspozice premijera Igora Lukšića, decembar 2010. godine

OTVORENA VLADA - Vlada dostupna građanima

U ekspozici koji je predsjednik Vlade Igor Lukšić predstavio poslanicima u Skupštini u decembru 2010. godine, najavio je da će se zalagati za dosljednu primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, kao i promovirati ulogu civilnog društva u kreiranju javnih politika.

Ubrzo nakon preuzimanja funkcije pokretanjem „Dana konsultacija“, serije konsultativnih sastanaka sa glavnim društvenim akterima, predsjednik je afirmisao dijalog i otvoreno partnerstvo kao osnovne smjernice u radu nove Vlade. Tokom „Dana konsultacija“ otvoren je dijalog o ključnim nacionalnim pitanjima i istaknuta snažna posvećenost Vlade većoj transparentnosti u javnoj administraciji, omogućavanju boljeg pristupa informacijama za medije, civilni sektor i opštu javnost, kao i prisnijoj komunikaciji između Vlade i svih relevantnih društvenih činilaca.

Crna Gora podržava, i dalje će podržavati i promovirati, kulturu otvorenosti organa vlasti, proaktivno objavljivati informacije i podsticati građane da koriste pravo na pristup informacijama, te svojim postupcima i dalje ulivati povjerenje građana u institucije sistema.

Upravo je posvećenost ovim ciljevima ono što je opredijelilo Vladu Crne Gore da se uključi u inicijativu Partnerstvo otvorenih vlada u septembru 2011. godine. Ova je inicijativa značajan podstrek u implementaciji koncepta dobrog upravljanja u Crnoj Gori. Takođe, Crna Gora želi da bude dio globalne mreže i učestvuje u razmjeni iskustava i znanja u ovom području. Kako je ideja na kojoj je bazirana ova inicijativa pripremanje Akcionog plana u neposrednoj komunikaciji vladinog i nevladinog sektora, Vlada Crne Gore je uvažavajući ovaj princip, a u saradnji sa predstavnicima ambasade SAD u Crnoj Gori, cjelokupan proces pripremanja Akcionog plana sprovela uz podršku i doprinos nevladinih organizacija koje su svoju zainteresovanost iskazale kroz aktivno učešće.

Vlada Crne Gore je već prepoznala značaj saradnje i uspostavljanja partnerskih odnosa sa nevladinim organizacijama za dalji razvoj Crne Gore i njen proces pridruživanja Evropskoj Uniji, pa je 2009. godine donijela Strategiju saradnje Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija. Strategijom su, kao ciljevi, pored izgradnje demokratskog i otvorenog društva, definisani i unapređenje transparentnosti rada državnih organa, očuvanje nezavisnosti i značaja uloge NVO, stvaranje partnerskih odnosa NVO-a i državnih institucija, kreiranje institucionalnih mehanizama za unapređenje i dalji razvoj saradnje i međusobne komunikacije i poboljšanje uslova rada NVO. Na ovaj način jasno je iskazan stav o značaju uloge nevladinih organizacija i međusobne saradnje, kao jedne od pretpostavki ukupnog razvoja Crne Gore kao demokratske i otvorene države.

Povećanje otvorenosti rada državnih organa, njegovanje principa transparentnosti u uključivanju NVO-a u procese kreiranja akata javnih politika, zajednički projekti i nastupi, doprinijeli su boljem razumijevanju i tješnjoj saradnji Vlade i civilnog društva - prepoznavanju potrebe zajedničkog djelovanja i jačanja povjerenja jednih u druge. Predstavници NVO-a članovi su radnih grupa za izradu regulatornih okvira, konsultativnih i savjetodavnih tijela, kao što su: Savjet za antidiskriminaciju, Savjet za prava djeteta, Savjet za brigu o licima sa invaliditetom, Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara

na sreću, Komisija za praćenje rezultata u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, Nacionalni savjet za održivi razvoj.

Crna Gora je i formalno uspostavila i unaprijedila normativni okvir za djelovanje NVO-a u Crnoj Gori, usvojivši novi Zakon o nevladinim organizacijama, Uredbu o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i NVO-a, kao i Uredbu o načinu i postupku sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona, Odluku o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija i sl.

Crna Gora, u svijetlu evroatlanskih integracija, daje konkretan primjer u domenu integracionog procesa u Evropskoj uniji, koji se ogleda u formiranju radnih timova za pregovaračka poglavlja 23. i 24. u kojima participira 6 predstavnika NVO-a, što je prvi slučaj u regionu da su predstavnici NVO-a i formalno imenovani za članove radnih grupa.

U cilju pripreme i kasnije evaluacije i monitoringa nad sprovođenjem mjera iz Akcionog plana, Vlada je formirala Operativni tim za izradu i sprovođenje mjera iz Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada. Operativni tim čine predstavnici Vlade Crne Gore i predstavnici Centra za demokratsku tranziciju, Mreže za afirmaciju nevladinog sektora, Instituta Alternativa i Centra za razvoj nevladinih organizacija i zadužen je za pripremu i izradu Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada, promociju aktivnosti na izradi AP, evaluaciju i monitoring nad sprovođenjem mjera iz Akcionog plana, kao i tromjesečno izvještavanje o implementaciji mjera iz AP.

Pristupanje inicijativi Partnerstvo otvorenih vlada jasna je poruka da reforme koje sprovodimo ne sprovodimo zbog ispunjavanja zadatih uslova, već zbog poboljšanja kvaliteta života građana Crne Gore.

Ovaj Akcioni plan predstavlja pregled aktivnosti koje su u početnoj ili razvojnoj fazi u Crnoj Gori, a na koje će se Crna Gora u budućem periodu fokusirati i dati im visoku poziciju na listi prioriteta.

DOSADAŠNJI NAPORI CRNE GORE

POBOLJŠANJE JAVNIH USLUGA

Moderne ekonomije i društva zahtijevaju regulatorne mjere koje će podržati rast, investicije, inovacije, otvorenost tržišta i ojačati vladavinu prava. Dobra regulacija poboljšava kvalitet života i socijalnu koheziju kroz veću transparentnost i bolju saradnju građana, nevladinih institucija i vladinih tijela. Loš regulatorni ambijent podrija konkurentnost tržišta i povjerenje građana u Vladu, a ohrabruje korupciju. Regulatorna reforma treba da podrži strukturne reforme i konkurentnost naše ekonomije i da omogući dinamičan razvoj privatnog sektora. U tom kontekstu, od velike je važnosti primjena nove strategije reforme javne uprave.

- 1. Unaprjeđenje poslovnog ambijenta** - Kako je jedan od stubova na kojim počiva ekonomska politika Crne Gore unaprjeđenje poslovnog ambijenta, Crna Gora, u tom pravcu kontinuirano sprovodi reforme lakoće poslovanja. U prethodnom periodu su u cilju povećanja transparentnosti rada državnih organa sprovedene sljedeće aktivnosti:
  - a.** Uspostavljen je jednošalterski princip registracije preduzeća, čime je privrednim subjektima omogućeno da na jednom mjestu registruju preduzeće, prijave se za opštu poresku registraciju, dobiju PDV, akcizni i carinski broj.
  - b.** Usvojen je Zakon o stečaju, kojim su definisana osnovna stečajna načela i afirmisano načelo hitnosti i efikasnosti stečajnog postupka što je postignuto preciziranjem i

skraćivanjem rokova za postupanje svih organa stečajnog postupka, posebno stečajnog sudije i stečajnog upravnika.

- c. Usvojen je Zakon o izvršenju i obezbjeđenju, čijom će se implementacijom otkloniti nedostaci postojećeg sistema izvršenja i njegova neefikasnost, koja se ogleda u značajnom broju zaostalih predmeta, dužini trajanja postupka, sporovima o naplati potraživanja i dr., kao i unaprijediti pitanje buduće službe izvršenja preko javnih izvršitelja i primijeniti preporuke Savjeta Evrope.
  - d. Pojednostavljene su procedure izdavanja građevinskih dozvola kroz izmjenu seta zakona. Takođe je u resornom ministarstvu, kao i u organu lokalne samouprave, uspostavljen „One Stop Government“ za izdavanje minimalno-tehničkih uslova i građevinske dozvole.
  - e. Povećana je efikasnost rada katastarskih organa.
2. **Reforma javne uprave** - Strategijom reforme javne uprave u Crnoj Gori za period 2011-2016 „AURUM“ definiše se proces upravne reforme kao dugoročni razvojni proces koji podrazumijeva kontinuirano unapređenje i usavršavanje ovog sistema. Ovom Strategijom je predviđeno da će jedan od pravaca reforme biti i unapređenje inspeksijskog sistema uspostavljanjem adekvatne organizacije, preciziranjem nadležnosti i jačanja kadrovskih i tehničkih kapaciteta inspeksijskih organa.
3. **Analiza efekata propisa** - U cilju unaprjeđenja poslovnog ambijenta Crna Gora je stvorila administrativne i institucionalne pretpostavke, te uvela Analizu efekata propisa u crnogorski regulatorni sistem. Analiza uticaja propisa (Regulatory Impact Assessment – RIA) predstavlja proces od nekoliko koraka koji imaju za cilj da analitički i sistematski odgovore na pitanje da li je regulatorna intervencija potrebna, i ako jeste koja od mogućih regulatornih opcija predstavlja najbolje rješenje za problem. Naime, Analiza efekata propisa predstavlja detaljnu analizu efekata propisa na građane, privredu, državnu administraciju... RIA je formalno uvedena u crnogorski regulatorni sistem Poslovnikom Vlade Crne Gore od 01.01.2012. godine.
4. **Giljotina propisa** – Giljotina propisa predstavlja analizu regulative u Crnoj Gori sa aspekta njenog uticaja na privredu i građane, a nakon koje će pojedina regulativa biti ukinuta, a pojedina izmijenjena. Tokom prethodne dvije godine Crna Gora je sprovela prvu i drugu fazu projekta, koje podrazumijevaju inventuru, sakupljanje i analizu propisa, pri čemu je analizirano oko 690 propisa i 320 administrativnih postupaka. Kao rezultat analize, konsultanti Međunarodne finansijske korporacije (IFC) su pripremili oko 1750 preporuka koje su upućene privrednim asocijacijama i nadležnim organima državne uprave na davanje sugestija. Predstavnici Ministarstva finansija su u saradnji sa resornim organima nadležnim za propise obuhvaćene preporukama detaljno razmotrili iste, a u cilju koncipiranja konačnog teksta preporuka. Trenutno Ministarstvo finansija sprovodi završnu fazu pregovaranja sa resornim ministarstvima u vezi sa preporukama i priprema Akcioni plan za implementaciju preporuka.
5. **Odluka o objavljivanju materijala sa sjednica vlade – „Što prije do građana“** - Prateći princip otvorenosti i transparentnosti, Vlada je 7. jula 2011. godine donijela Odluku o objavljivanju materijala sa sjednice Vlade kako bi zainteresovanoj javnosti omogućila što brži pristup dokumentima koje usvaja Vlada. U skladu sa ovom Odlukom, Vlada objavljuje:
- a. Predlog dnevnog reda sjednice Vlade;
  - b. Materijal koji Vlada razmatra na sjednici za koji nije određen odgovarajući stepen tajnosti u skladu sa zakonom: nacrt zakona, predlog zakona, izvještaj o javnoj raspravi, predlozi uredbi, odluka, strategija, planova, izvještaja i informacija, nacrt, odnosno predlog ugovora, predlog rješenja o imenovanju, postavljenju ili razrješenju;
  - c. Verifikovani zaključak Vlade, donijet povodom razmatranja materijala koji je objavljen.

Vlada će i u narednom periodu biti posvećena afirmisanju ove Odluke – državni organi biće pozvani da prateći ovu odluku omoguće građanima uvid u dokumenta iz njihove nadležnosti.

6. **Portal elektronske uprave – Portal eUprave – „Sve usluge na jednom mjestu“** - U 2011. godini razvijen je portal eUprave sa ciljem omogućavanja elektronske komunikacije između građana i pravnih subjekata sa državnom upravom, kao i unutar državne uprave. Portal elektronske uprave svojevrsan je alat za državne institucije i predstavlja jedinstveno mjesto na kojem se nalaze elektronske javne usluge koje nude organi državne uprave. Trenutno na Portalu eUprave je dostupno 19 (devetnaest) elektronskih usluga koje pruža devet institucija, a koje se i dalje trebaju unapređivati. Takođe portalom su stvoreni tehnički uslovi za aktivno učešće građana u kreiranju dokumenata i politika kroz e-participaciju.
7. **Projekat “Otvorena Vlada” u saradnji sa CDT-om** - Vlada Crne Gore u saradnji sa Centrom za demokratsku tranziciju (CDT) od početka 2010. godine realizuje program Otvorena Vlada. U 2010. godini program je realizovan uz podršku Balkanskog fonda za demokratiju (BTD) i Ambasade Kraljevine Holandije, da bi u 2011. i 2012. godini program finansijski podržala Evropska unija.

Program ima za cilj podizanje nivoa povjerenja građana u institucije kroz povećanje transparentnosti rada Vlade Crne Gore, povećanje nivoa informisanosti i znanja građana o institucijama sistema, kreiranje direktne veze između građana i Vlade, kao i pripremu nove kadrovske baze za rad u državnim institucijama kroz dopunu teoretskih studijskih programa praktičnim iskustvima.

CDT je, u okviru projekta, pripremio Komparativnu analizu legislative i dobrih praksi koje se odnose na otvorenost, i transparentnosti rada Vlade, i sa timom Generalnog sekretarijata radili na implementaciji kvalitetnih rješenja. Vlada Crne Gore je implementirala veliki dio preporuka za povećanje otvorenosti i transparentnosti koje joj je uputio CDT, uključujući objavljivanje informacija na portalu, te usvajanje novih propisa kojima se poboljšava komunikacija sa građanima i povećava njihov uticaj na donošenje odluka.

8. **Prisustvo vlade na društvenim mrežama – „Vlada je tamo gdje su građani“** - Novim načinom kreiranja javnih politika kroz najšire konsultacije sa svim relevantnim akterima crnogorskog društva stvoreno je pogodno tle za komunikaciju putem društvenih mreža. Imajući u vidu da se participacija građana seli upravo na online prostor koji omogućava neposrednu komunikaciju, ovi alati daju vrijedan uvid u stavove javnosti prema brojnim važnim odlukama i politikama koje donosi Vlada.

Vlada, predsjednik, pojedini članovi Vlade i ministarstva, danas ostvaruju direktnu, dvosmjernu, komunikaciju sa građanima putem društvenih mreža na FB, YouTube, Twitteru i blogu, ali i komunikaciju sa inostranom javnošću. Predsjednik Vlade promoter je ove politike i ličnim primjerom pozvao je i druge državne organe da budu prisutni na društvenim mrežama.

Prepoznajući ulogu interneta u promociji i kreiranju javnih politika, kao i sve veće prisustvo građana na društvenim mrežama, Vlada će i u narednom periodu prateći najbolja međunarodna iskustva njegovati i unapređivati komunikaciju sa građanima putem društvenih mreža, a putem komentara, sugestija, kritika, predloga omogućiti građanima da učestvuju u kreiranju politika od opšteg i javnog značaja.

9. **Javne rasprave – “Građani koji odlučuju”** - Javne rasprave su još jedan od načina uključivanja javnosti u proces donošenja odluka. Vlada Crne Gore je u cilju preciziranja slučajeva i procedura za sprovođenje javnih rasprava donijela Uredbu o načinu i postupku sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona. Proces izrade ove Uredbe kao i Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija iniciran je od strane Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO).

Naime, u januaru 2011. počela je implementacija CRNVO projekta „Aktivno učešće civilnog društva u procesu kreiranja i primjene javnih politika“ u saradnji sa Centrom za informisanje, saradnju i razvoj

(CNVOS) iz Slovenije i uz finansijsku podršku EU. Glavni cilj projekta je bio povećanje učešća civilnog društva u procesu kreiranja i implementacije javnih politika, dok je specifični cilj brojekta bio unaprjeđenje normativnog okvira za učešće nevladinih organizacija u ovom procesu. Stoga je formirana međusektorska radna grupa koja je pripremila nacрте prethodno pomenutih Uredbi. Osim predstavnika/ca nevladinih organizacija, radnu grupu su činili i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova i Kancelarije za saradnju sa nevladinim organizacijama Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore. Nakon izrade nacрта Uredbi, sprovedena je javna rasprava u okviru koje su mnogi državni organi i nevladine organizacije dostavili svoje komentare i sugestije. Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija usvojena je na sjednici Vlade 22. decembra 2011, dok je Uredba o načinu i postupku sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona usvojena 2. februara 2012.godine.

10. **Direktan kontakt sa građanima – „Lakši pristup institucijama“** - Vlada Crne Gore uspostavila je Biro za komunikaciju sa građanima koji ima ulogu da pomogne građanima u komunikaciji sa državnim institucijama i koji je za kratko vrijeme uspio da posreduje u cilju bržeg odgovora na zahtjeve građana, ubrzanje procedure, dobijanje finansijske podrške i dr.

POVEĆAVANJE JAVNOG INTEGRITETA

---

11. **Slobodan pristup informacijama koje su u posjedu vlade – „Građanin ima pravo da traži i da zna“** - Slobodan pristup informacijama je regulisan Ustavom Crne Gore. Takođe, ova oblast je regulisana Zakonom o slobodnom pristupu informacijama. Crna Gora je u prethodnom periodu posvetila veliku pažnju unaprjeđenju stanja u ovoj oblasti.
12. **Medijske slobode** - Kako bi unaprijedili i ojačali medijske slobode izmijenjen je Krivični zakon sa ciljem dalje dekriminalizacije klevete. Razvijanje medijskog pluralizma jasno je i dosljedno opredjeljenje, jer su veliki izazovi pred nama podjednako važni i za državu i za medije, koji svojim radom uvijek iznova moraju podsticati i potvrđivati pravo javnosti da zna. Ipak, ostaje izazov da se riješe slučajevi ubistava i napada na novinare.
13. **Etički kodeks državnih službenika i namještenika** - Donošenjem i implementacijom Etičkog kodeksa promovišu se etički standardi i pravila ponašanja službenika u vršenju poslova s ciljem ostvarivanja zajedničkog dobra, javnog interesa i jačanja povjerenja građana u rad državnih organa. Na taj način se daje osnov za unaprjeđenje rada državnih organa i zaposlenih službenika u vršenju poslova u okviru svojih nadležnosti, koji su od značaja za ostvarivanje prava građana i njihovih na zakonu zasnovanih interesa.
14. **Prevenција korupcije** - Prijavljivanje korupcije predstavlja važan izvor za otkrivanje i sprječavanje korupcije. Uprava za antikorupcijsku inicijativa, u cilju povećanja transparentnosti ove oblasti, kontinuirano promovise kanale za prijavu korupcije i mehanizme zaštite, kao i dobre primjere prijavljivanja korupcije, te sprovodi ispitivanja javnog mnjenja u vezi poboljšanja stanja. Postoji 12 institucija koje imaju otvorene telefonske linije i na drugi način primaju prijave korupcije i to: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvjete i sporta, Sudski savjet, Vrhovno državno tužilaštvo, Uprava policije, Uprava carina, Poreska uprava, Uprava za igre na sreću, Direkcija za javne nabavke, Uprava za antikorupcijsku inicijativu, Investiciono razvojni fond Crne Gore, a građani i druga zainteresovana lica od aprila 2011. godine imaju i mogućnost dostavljanja prijava o korupciji i organizovanog kriminala Nacionalnoj komisiji za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, odnosno Sekretarijatu Nacionalne komisije.

Uprava policije je 2008. godine donijela "Stručno uputstvo o procedurama za prijavu krivičnih djela sa elementima korupcije i zaštiti lica koja ova djela prijavljuju Upravi policije". U svim centrima

bezbjednosti postoji po jedan policijski službenik za prijem prijava korupcije dostupan građanima 24 sata. Ipak, ostaje problem povjerenja građana, koji i dalje radije prijavljuju korupciju nevladinom sektoru nego relevantnim institucijama.

15. **Zaštita lica koja prijavljuju korupciju** - Crna Gora je u prethodnom periodu veliku pažnju posvetila unapređenju insitucionalnog i zakonodavnog okvira koji se odnosi na zaštitu lica koja prijavljuju korupciju u javnom i privatnom sektoru. Donijet je Zakon o radu kojim se proširuje opseg zaštite na sva lica u radnom odnosu, te štite lica koja prijavljuju korupciju u odnosu na sve posljedice definisane analizom rizika. Takođe, donijet je Zakon o državnim službenicima i namještenicima kojim se unaprjeđuje zaštita svih lica koja prijavljuju korupciju; stimuliše prijavljivanje korupcije; sankcionišu rukovodioci koji koriste mjere zastrašivanja, ograničavanja ili kažnjavanja službenika koji ukažu na korupciju. Ipak, postojeća regulativa i praksa ne stimulišu dovoljno prijavljivanje korupcije od strane građana i zaposlenih u privatnom i javnom sektoru.
16. **Sprječavanje sukoba interesa** - Oblast sprječavanja sukoba interesa, odnosno davanje informacija o javnim funkcionerima regulisana je Zakonom o sprječavanju sukoba interesa. U prethodnom periodu, zakonski okvir je unaprijeđen sa međunarodnim standardima i preporukama međunarodnih organizacija, posebno u odnosu na jačanje nadležnosti i nezavisnosti Komisije za sprječavanje sukoba interesa. Usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa koji sadrži odredbe kojima se: proširuju ovlašćenja KSSI i jačaju njene nadzorne uloge, posebno u dijelu provjere podataka koji se podnose od strane javnih funkcionera u zemlji i inostranstvu; zabranjuju licima neposredno izabranim na izborima da budu članovi upravnih i nadzornih odbora; proširuje definicija javnih funkcionera; preciznije rješava postupak za razrješenje javnog funkcionera; utvrđuje vrijednost poklona i dr. u skladu sa preporukama Evropske komisije i Savjeta Evrope; proširuje „pantouflage“ tako da javni funkcioneri ne mogu biti članovi upravljačkih tijela ili zaposleni u privrednom društvu u koje je taj funkcioner (kao ovlašćeno lice) ulagao kapital ili odobrio subvencije u periodu od 4 godine, za period od 2 godine nakon prestanka javne funkcije. Iako je zakon donekle unaprijedio način izbora Komisije, u ovom tijelu se i dalje nalaze ljudi koji mogu biti pod političkim uticajem, obzirom da su birani na prijedlog poslaničkih klubova u Skupštini Crne Gore.

EFIKASNO UPRAVLJANJE JAVNIM RESURSIMA

„Transparentnost rada javnog sektora je od velikog značaja za sisteme koji prolaze kroz promjene, gdje se uspostavljaju nova pravila i procedure. Transparentnost je od posebnog značaja u javnim finansijama. Koliko i na koga država troši, kako se finansira i kojim instrumentima, kolika je visina javnog duga su samo neke od informacija koje moraju biti dostupne poreskim obveznicima. Ministarstvo finansija na svojoj internet stranici objavljuje mjesečne i kvartalne analitičke podatke o ostvarenim prihodima, rashodima, javnom dugu i depozitima. Svi nacrti zakona i strategija takođe se objavljuju na internet stranici.“

*Konferencija za medije povodom najznačajnijih aktivnosti
Ministarstva finansija u prvom kvartalu 2011. godine,
Ministar finansija, dr Milorad Katnić*

17. **Transparentnost budžeta** - Organ državne uprave nadležan za poslove finansija - Ministarstvo finansija u cilju povećanja fiskalne transparentnosti, publikuje Makroekonomski mjesečni pregled, publikaciju koja prati kretanja makroekonomskih i fiskalnih indikatora na mjesečnom nivou. Ideja je nastala iz potrebe korisnika podataka i analiza za kratkim i

sveobuhvatnim pregledom. Budžetska transparentnost ostaje i dalje izazov za neke potrošačke jedinice.

18. **Javne nabavke** - U cilju potpune usklađenosti sa evropskim standardima u oblasti javnih nabavki i pune efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti postupka javnih nabavki unaprjeđen je normativni okvir donošenjem Zakona o javnim nabavkama. U cilju unaprijeđenja procedura za prijavljivanje korupcije Direkciji za javne nabavke od strane trećih lica, kontinuirano se sprovode kampanje i seminari, a otvorena je i telefonska linija za prijavu korupcije. Kako bi se obezbjedio pristup svim relevantnim dokumentima postavljanjem na sajt Direkcije za javne nabavke, portal Uprave za javne nabavke se redovno ažurira, na dnevnoj osnovi i svi relevantni dokumenti (svi pozivi, planovi, odluke, ugovori i aneksi ugovora) su objavljeni na internet stranici www.ujn.gov.me. Kontrola postupka javnih nabavki, a posebno pregovaračkog postupka i dalje ostaje izazov.

STVARANJE SIGURNIJE ZAJEDNICE

---

19. **Policija u zajednici** - Rad policije u zajednici je dugoročan i kompleksan proces, čijim sprovođenjem se pospješuje i ohrabruje partnerski odnos između građana i policije, poboljšava kvalitet rada i profesionalizam policijskih službenika, odnosno omogućava aktivno učešće zajednice u rješavanju bezbjednosnih problema i unaprjeđuje kvalitet života građana koji žive i rade u lokalnoj zajednici. Policija u zajednici je prelaz sa tradicionalnog na savremeni model rada policije, zasnovan na ideji da policija i građani, kroz međusobnu saradnju, opredijele da rad policije bude u službi građana, koju će pružiti neophodnu podršku aktivnostima policije. Ova strategija podrazumijeva promjenu na nivou sistema policijskih vrijednosti: glavno mjerilo uspješnosti policije nije samo statistika otkrivenih krivičnih djela i policijskih postupanja, već i nivo povjerenja građana u policiju i njihov osjećaj sigurnosti. Kroz rad policije u zajednici, policija postepeno mijenja i svoj identitet i postaje javni servis gradjana. Međutim i dalje je primjetno da se korupcija i druge devijantne pojave mnogostruko više prijavljuju drugim državnim organima nego samoj policiji.

U cilju pružanja doprinosa borbi protiv svih oblika diskriminacije, saradnja između Uprave policije i nevladinog sektora i predstavnika/ca civilnog društva u kontinuitetu jača. U prilog tome govore brojni radni sastanci sa nevladinim organizacijama koje štite prava Osoba sa invaliditetom, Savjetom za građansku kontrolu rada policije i predstavnicima nacionalnih manjina. Uprava policije sve intenzivnije, kroz različite aktivnosti, vodi računa o zaštiti ranjivih grupa i u tome je prepoznata kao pozitivan primjer u regionu, pa je tako za 2011. godinu dobila nagradu „Prijatelji pravde“ koju dodjeljuje Konferencija „Pravda na Balkanu - jednakost za seksualne manjine“. Policija ima kontakt osobu za LGBT populaciju, a u dosadašnjem periodu je potpisala i realizuje Memorandum o saradnji i razumijevanju sa NVO „LGBT Forum Progres“ i NVO „Juventas“, a u pripremi je potpisivanje Memoranduma o saradnji sa NVO „Akcija za ljudska prava“.

POVEĆANJE KORPORATIVNE ODGOVORNOSTI

---

20. **Podsticanje dijaloga i partnerstava za održivi razvoj između Vlade i biznis sektora u Crnoj Gori** - U okviru projekta „Podsticanje dijaloga i partnerstava za održivi razvoj između Vlade i biznis sektora u Crnoj Gori“ koji Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj u Ministarstvu održivog razvoja i turizma (prethodno Kancelarija za održivi razvoj) sprovodi u saradnji sa Vladom Holandije (projekat je otpočeo 2011. godine i trajaće do decembra 2012. godine), predstavnici lokalnih samouprava Crne Gore i biznis sektora su bili u prilici da se, kroz studijsku posjetu državnim institucijama, regionalnim organizacijama i

kompanijama, upoznaju sa primjerima najbolje prakse društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja u Holandiji. Naročit fokus posjete bila je održiva potrošnja i proizvodnja, upravljanje otpadom, otpadnim vodama i savremeni ambalažni materijali, kao neki od ključnih segmenata održivosti razvoja. U okviru istoimenog projekta, u decembru 2011. godine organizovana je prva od ukupno četiri predviđene radionice na temu društveno odgovornog poslovanja koje imaju za cilj jačanje kapaciteta kako državnih organa tako i biznis i nevladinog sektora za usvajanje odgovarajućeg zakonodavnog okvira u ovoj oblasti odnosno primjenu koncepta društveno odgovornog poslovanja u sopstvene prakse.

21. **Članstvo u Regionalnoj mreži za društveno odgovorno poslovanje za mala i srednja preduzeća** - U aprilu 2011. Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj je u ime Crne Gore postalo član Regionalne mreže za društveno odgovorno poslovanje za mala i srednja preduzeća (Organizacija za industrijski razvoj Ujedinjenih nacija - UNIDO). Jedna od prvih aktivnosti koja je sprovedena jeste izrada Upitnika o sprovođenju koncepta DOP-a u crnogorskim preduzećima. Rezultati Upitnika će biti uključeni u regionalni izvještaj koji će Mreža izraditi.
22. **Izrada studije/analize nivoa uključenosti koncepta društveno odgovornog poslovanja (DOP) u nacionalne politike Crne Gore** - U saradnji sa kancelarijom UNDP-ija u Crnoj Gori i kabinetom potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem, u decembru 2011. godine je održan okrugli sto sa predstavnicima ministarstava, organa uprave, kao i poslovnog sektora i nevladinih organizacija na kome je predstavljen koncept *Studije* i glavni zaključci intezivnog procesa konsultacija koje su obavljene u procesu pripreme. Cilj Studije je da na osnovu analize postojećeg stanja predlože mjere za uključivanje koncepta DOP-a u nacionalne politike Crne Gore.
23. U decembru 2011. lansirana je mreža UN Globalnog sporazuma (UN Global Compact) u Crnoj Gori.¹ Lansiranje mreže inicirano je od strane kancelarije UNDP u Crnoj Gori, uz podršku Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, Unije poslodavaca Crne Gore, Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), Telekomu i Telenora. Povelju UN Globalnog sporazuma potpisalo je 19 crnogorskih preduzeća, institucija i nevladinih organizacija.
24. U decembru 2011. predstavljeno je prvo sveobuhvatno istraživanje o *stanju društveno odgovornog poslovanja u Crnoj Gori „Društvena odgovornost preduzeća u Crnoj Gori“*. Istraživanje je sproveo DeFacto Consultancy u saradnji sa kancelarijom UNDP u Crnoj Gori, Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća, Unijom poslodavaca Crne Gore i Centrom za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO).
25. Vlada Crne Gore je usvojila Strategiju razvoja malih i srednjih preduzeća (2011.-2015.). Akcionim planom za implementaciju Strategije predviđene su aktivnosti procjene nivoa razvoja društveno odgovornog poslovanja i realizovanja kampanja u cilju informisanja i podizanja nivoa svijesti MSP o konceptu društveno odgovornog poslovanja a u cilju jačanja društvene odgovornosti u malim i srednjim preduzećima.
26. U maju 2008. godine CEED je, u saradnji sa UNDP-em, pripremio *Osnovnu studiju o društvenoj odgovornosti kompanija (CSR) u Crnoj Gori*, prvu sveobuhvatnu CSR studiju koja je mapirala aktivnosti i kompanije kao i ostale zainteresovane strane u oblasti DOP-a i identifikovala praznine u pogledu kapaciteta i odgovarajućih oblasti u kojima treba intervenisati. Tom prilikom je identifikovano da je potrebno poraditi na edukaciji i podizanju svijesti iz ove oblasti, kao i stimulisati preduzeća da se posvete primjeni koncepta društvene odgovornosti poslovanja. Ova studija predstavljala je dio šireg projekta (CSR na Zapadnom Balkanu), čiji je cilj bio da procijeni i uporedi nivo praksi korporativne društvene odgovornosti među kompanijama koje posluju u jugoistočnoj Evropi.

---

¹ UN Global Compact predstavlja najveću svjetsku inicijativu u oblasti društveno odgovornog poslovanja, pokrenutu od strane Ujedinjenih nacija 1999.godine.

BUDUĆE AKTIVNOSTI

„Budućnost nije zacrtana i determinisana. Mi smo pojedinačno i svi zajedno odgovorni za nju. Ona zavisi od našeg rada, našeg zalaganja, posvećenosti, vizija i vrijednosti koje ćemo njegovati.“

Ekspoze premijera Igora Lukšića, decembar 2010. godine

POBOLJŠANJE JAVNIH USLUGA

---

1. **Uključivanje predstavnika nevladinog sektora u rad Savjeta za privatizaciju** - U narednom periodu dosljedni principu uključivanju civilnog sektora u javne politike, Crna Gora će definisati jasne i objektivne kriterijume i sprovesti postupak za omogućavanje učešća NVO-a u radu Savjeta za privatizaciju.

U cilju daljeg povećanja transparentnosti procesa privatizacije, Vlada će, kao jedna od ugovornih strana, u skladu sa međunarodnom praksom, uložiti dodatne napore da se u zaključenim ugovorima ne nalazi klauzula tajnosti podataka koja onemogućava objavljivanje ugovora nakon njegovog potpisivanja (stupanja na snagu).

2. **Unaprjeđenje poslovnog ambijenta** - U cilju daljeg unaprjeđenja poslovnog ambijenta, planirana je realizacija sljedećih aktivnosti:
  - a. Uspostavljanje elektronske registracije preduzeća;
  - b. Implementacija I faze reforme inspekcijskog sistema, kojom će se izvršiti postupno objedinjavanje inspekcija i njihovo izdvajanje iz ministarstava i organa uprave;
  - c. Implementacija novih zakonskih rješenja za postupak izdavanja građevinske dozvole;
  - d. Uspostavljanje specijalnog organa uprave u cilju podrške realizaciji investicionih i razvojnih projekata.
3. **e-registar licenci** - U cilju stvaranja jednostavnog i transparentnog sistema biznis licenciranja sprovedena je reforme biznis licenciranja u Crnoj Gori. Shodno rezultatima izvršene analize, konstatovano je da nije potrebno stvaranje nezavisne institucije, tj posebnog licencionog centra, već da bi se najpozitivniji efekat mogao ostvariti kreiranjem E-registar licenci, donošenjem regulatornog okvira kojim bi se uspostavilo privatno-javno partnerstvo u cilju održavanja i ažuriranja registra.
4. **Giljotina propisa** – U narednom periodu, Vlada će preduzeti aktivnosti u cilju finalizacije ovog procesa. Utvrđivanjem preporuka koje je moguće implementirati u regulatorni okvir Crne Gore, Ministarstvo finansija će u saradnji sa resornim organima pripremiti Akcioni plan mjera za unaprjeđenje oblasti obuhvaćenih preporukama. Pripremljeni Akcioni plan za implementaciju preporuka "Giljotine" propisa sa okvirnim rokovima realizacije, nakon usvajanja od strane Vlade, predstavljace pregled propisa koje je potrebno revidirati, u skladu sa dinamikom realizacije. U cilju praćenja sprovođenja preporuka, vršice se tromjesečna evaluacija.
5. **Analiza efekata propisa** – Vlada će u narednom periodu pokušati da obezbijedi punu implementaciju Analize efekata propisa, nastaviti da obučava državne službenike i primjenjivati Analizu efekata propisa i u procesu pripreme Programa rada Vlade, a u budućem srednjoročnom periodu će se implementirati „puna RIA“, što podrazumijeva analizu ekonomskog uticaja zakona, procjenu uticaja na životnu sredinu, socijalni položaj stanovnika, rodnu ravnopravnost...

6. **Reforma zapošljavanja stranaca** - Pojednostavljene su i učinjene transparentnim procedure zapošljavanja stranaca. Vlada Crna Gore je sprovela reformu zapošljavanja stranaca, pri čemu su skraćeni mnogi rokovi u kojima državni organi odlučuju, a pojedine procedure ukinute. U narednom periodu, napori će se usmjeriti na transparentnost procedura kroz štampanje brošura o zapošljavanju stranaca i distribuciji materijala na graničnim prelazima, punktovima poslodavaca, Zavoda za zapošljavanje i ostalih relevantnih institucija.
7. **Koncesije i privatno javno partnerstvo** - Posebna pažnja će biti posvećena unaprjeđenju sistema koncesija i razvoju modela javno-privatnog partnerstva. Vlada Crne Gore će utvrditi regulatorni okvir za privatno javna partnerstva i koncesije, u saradnji sa konsultantima SIGME, a koji će biti usaglašen sa evropskim standarima i standarima UNECE. Shodno navedenoj regulativi, sljedeći podaci o Ugovorima bi bili dostupni javnosti: naziv javnog partnera, odnosno koncedenta, naziv privatnog partnera, odnosno koncesionara, opis predmeta ugovora i početka realizacije projekta datuma, datum potpisivanja ugovora i njegovo trajanje, lokacija ugovorenih aktivnosti. Za ovu svrhu pripremiće se podzakonski akt koji će urediti funkcionisanje registra ugovora gdje će biti detaljnije objašnjene procedure dostavljanja ugovora i prikazivanja podataka. Pristup informacijama biće u skladu s posebnim propisima koji se odnose na zaštitu podataka i poslovnu tajnu.
8. **Portal e-Uprave** - Vlada će biti posvećena afirmaciji i unaprjeđenju postojećih funkcionalnosti portala E-uprave. Takođe, osnovni cilj unaprjeđenja portala eUprave, tj. II faza eUprave, jeste da se utvrde i kreiraju kompleksnije elektronske usluge koje su potrebne građanima i da se one kroz Portal i šalter za prijem elektronske dokumentacije njima stave na raspolaganje.

Pored toga, u dijelu Portala eParticipacija građanima će biti omogućeno da aktivno da učestvuju u kreiranju zakona i ostalih strateških dokumenata, kao i da iznose svoja mišljenja i stavove u javnim raspravama.

9. **Elektronske peticije – „Građanin koji predlaže i utiče na politike Vlade“** - Afirmišući dijalog i partnerstvo kao osnovne smjernice i principe rada, Vlada je u decembru 2011. godine najavila pokretanje online platforme, putem koje će građani Crne Gore moći da pokrenu i potpisuju elektronske peticije iz djelokruga rada Vlade. Potrebno je uspostaviti i učiniti u potpunosti efikasnom ovu uslugu.
10. **Regionalni forum za vladine komunikacije u Jugoistočnoj Evropi – „Regionalna saradnja u funkciji transparentnosti“** - Regionalni forum za vladine komunikacije u Jugoistočnoj Evropi je regionalna inicijativa čiji je cilj da razvija kapacitet vladinih službenika za odnose s javnošću da izvrše uticaj na način kreiranja javnih politika u pravcu veće transparentnosti državne uprave, lakšeg pristupa javnim informacijama i većeg uticaja javnosti na proces kreiranja javnih politika, a sve u cilju unaprjeđenja participativne demokratije u regionu.

Forum je dio zajedničkog projekta Vlade Crne Gore i UNDP Montenegro, koji se realizuje uz podršku Konrad Adenauer Fondacije i Ambasade SAD u Podgorici. Vladini službenici za odnose sa javnošću biće posvećeni regionalnoj saradnji u oblasti odnosa sa javnošću, kao i razmjeni iskustava, naprednih praksi sa ciljem uspostavljanja veće transparentnosti nacionalnih vlada.

11. **Javne rasprave** - Vlada će u narednom periodu obezbijediti dosljednu primjenu Uredba o načinu i postupku sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona.
12. **Direktan kontakt sa nevladinim organizacijama** – Državni organi će obezbijediti kontinuitet u imenovanju kontakt osoba za saradnju sa nevladinim organizacijama i učiniti informacije o kontakt osobama dostupnim na svojim web sajtovima.
13. **Direktan kontakt sa građanima – „Lakši pristup institucijama“** - Vlada Crne Gore će preporučiti organima uprave da, u okviru postojećih kapaciteta, uspostave isti ili sličan sistem

koji funkcioniraju kao Biro za komunikacije sa građanima, koji bi omogućio veći kvalitet informacija i bolju informisanost građana o dešavanjima unutar institucija.

POVEĆAVANJE JAVNOG INTEGRITETA

---

14. **Slobodan pristup informacijama** - U cilju povećavanja mogućnosti za otkrivanje slučajeva korupcija i drugih kršenja zakona od strane obveznika primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Vlada Crne Gore će utvrditi tekst novog Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Na ovaj način će se obezbijediti: djelotvoran nadzor nad sprovođenjem propisa o slobodnom pristupu informacijama od strane jedinstvenog drugostepenog organa koji će biti sastavljen od profesionalaca koji ne pripadaju političkim partijama; redovno, tromjesečno izvještavanje službenika zaduženih za postupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama jedinstvenom drugostepenom organu o sprovođenju zakona; sačinjavanje liste dokumenata koja se moraju proaktivno objavljivati od strane svake institucije koja je obveznik primjene zakona i koji promoviraju pravilo da je pristup informacijama obaveza, a ograničenja samo rijetki i opravdani izuzeci.
15. **Jezik administracije – „Da bude razumljivo građanima“** – Vlada će uložiti napore da sve aktivnosti državne administracije u komunikaciji sa javnošću Vlada budu predstavljene na jeziku koji razumije šira javnost. Potreba jednostavnijeg izražavanja naročito je izražena kod informacija vezanih za javne finansije, ekonomiju, evropske integracije, saobraćaj i dr. Vlada Crne Gore afirmisaće upotrebu što jednostavnijih jezičkih formi i izraza koje administracija koristi, a kroz donošenje posebnog uputstva obavezaće sve državne organe na dosljednu primjenu istog.
16. **Sprječavanje sukoba interesa** – Vlada će u budućem periodu biti posvećena jačanju svijesti javnih funkcionera i državnih službenika o sukobu interesa i značaju njegovog sprječavanja u vršenju javnih funkcija. Aktivnosti će se sprovoditi kroz obuke za državne i lokalne javne funkcionere i organizovanje javnih kampanja kako bi se građani podstakli da prijavljuju sukob interesa javnih funkcionera. Takođe, neophodno je obezbijediti punu političku nezavisnost Komisije kroz izbor profesionalaca u ovo tijelo, koji nemaju bilo kakvu političku biografiju.
17. **Jačanje integriteta** – U cilju unapređenja planova integriteta u javnom sektoru, Crna Gora je uložila dodatne napore u smislu donošenja Zakona o državnim službenicima i namještenicima, koji će se primjenjivati od 1. januara 2013. godine, čime je normativno uređena obaveza usvajanja planova integriteta u javnom sektoru. Uprava za antikorpucijsku inicijativu će tokom idućeg perioda će redovno pratiti usvajanje i sprovođenje planova integriteta, te ojačati kapacitete organa za praćenje implementacije odredbi o planovima integriteta.
18. **Primjena etičkih kodeksa** - U cilju pune primjene etičkih kodeksa na nivou cijele javne uprave, Crna Gora će:
  - a. Obrazovati Etički odbor, kao nezavisno tijelo koje čine predstavnici službenika i reprezentativne sindikalne organizacije, kojem će se građani i službenici moći obratiti zbog povreda standarda i pravila Etičkog kodeksa;
  - a. Sprovoditi obuke državnih službenika i namještenika na centralnom i lokalnom nivou o etičkom kodeksu, uz obavezivanje na potpisivanje izjave o prihvatanju Etičkog kodeksa (prilikom zapošljavanja);
  - b. Osigurati primjenu etičkih kodeksa kroz rad disciplinskih organa i periodične provjere poštovanja kodeksa kako bi se osiguralo da servisno-orjentisana državna uprava izgradi povjerenje građana kao korisnika usluga;
  - c. Ojačati mehanizme interne kontrole Poreske uprave i Uprave carina posebno po pitanju otkrivanja korupcije i konflikta interesa i dostavljati polugodišnje izvještaje o rezultatima interne kontrole NK.

19. **Transparentnost kriterijuma za zapošljavanje, nagrađivanje i napredovanje u javnom sektoru** – Crna Gora će biti posvećena ciljevima za unaprjeđenje sistema zapošljavanja, nagrađivanja i napredovanja (merit based career system) u javnom sektoru, utvrđivanjem objektivnih kriterijuma i naprednijih metoda za testiranje kandidata.
20. **Izveštavanje o građenjima objekata bez građevinske dozvole na tromjesečnom nivou** - Sektor za inspekcijski nadzor i prekršajni postupak na polugodišnjem nivou izrađuje izvještaj o rješenjima o rušenju (rješenje se donosi za objekat čiji investitor ne posjeduje građevinsku dozvolu za gradnju), a isti izvještaj sadrži i podatak da li je protiv investitora podignuta krivična prijava ili ne. Vlada Crne Gore će preduzeti mjere u cilju izvještavanja po ovom osnovu na tromjesečnom nivou.
21. **Zaštita lica koja prijavljuju korupciju** - U cilju pružanja sveobuhvatne zaštite lica koja prijavljuju korupciju u Crnoj Gori, Vlada Crne Gore će predložiti usvajanje posebnog Zakona o licima koja prijavljuju korupciju, koji će: definisati sveobuhvatnu zaštitu lica koja prijavljuju korupciju; propisati jasne procedure za prijavu korupcije; utvrditi nadležne institucije; uspostaviti sistem izvještavanja sa više nivoa uključujući medije, parlamentarce i organizacije civilnog društva kao zaštićene kanale za prijavu korupcije; uspostaviti jasne i detaljne mjere zaštite, sankcije i nagrade za motivaciju zaposlenih koji prijave korupciju.

EFIKASNO UPRAVLJANJE JAVNIM RESURSIMA

---

22. **Help desk za javne nabavke** - Crna Gora će u budućem periodu svoj fokus usmjeriti na razvoj i unaprjeđenje rada Help desk-a za savjetodavne i konsultantske usluge i posebne grupe za prijavljivanje nepravilnosti.
23. **Akcija „kako korupcija kvari proces javnih nabavki“** – Crna Gora će se posvetiti donošenju relevantnih propisa i definisanju modula obuka; propisa o programu i načinu polaganja stručnog ispita iz oblasti javnih nabavki; izrada priručnika, flajera, biltena o jačanju svijesti u oblasti „kako korupcija kvari proces javnih nabavki“ i izrada uputstva o načinu prijavljivanja nepravilnosti u postupcima javnih nabavki. Takođe, fokus će biti usmjeren na sprovođenje kampanje o jačanju svijesti – transparentnost u javnoj nabavci.
24. **Osnivanje centralnih tijela za javne nabavke** - Javne nabavke će za potrebe državnih organa i javnih službi moći da sprovodi naručilac određenim propisom Vlade, a za potrebe organa jedinice lokalne samouprave naručilac određen propisom nadležnog organa lokalne samouprave.
25. **Elektronski sistem javnih nabavki** – Dostavljena je projektna ideja za projekat pomoći putem okvirnog sporazuma koji će biti finansiran od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, pod nazivom „Jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori“, sa aspekta unaprijeđenja Zakona o javnim nabavkama u dijelu koji se odnosi na komunalni sektor, institucionalnog okvira i jačanja administrativnih kapaciteta Uprave za javne nabavke (obuke), objedinjavanja javnih nabavki odnosno sprovođenja postupka javne nabavke od strane drugog naručioca, kao i sa aspekta rješenja izrade tehničke specifikacije koja idu u susret uvođenju elektronskog sistema javnih nabavki. Početak implementacije projekta planiran je za 2. V 2012. godine sa rokom završetka 1. V 2013. godine.
26. **Transparentnost budžeta** - U cilju povećanja transparentnosti korišćenja javnih sredstava Vlada Crne Gore će izvršiti izmjene organskog Zakona o budžetu kojim će se preciznije definisati datume kada je u pitanju kalendar budžetiranja, a u cilju ostavljanja dovoljno vremena svim učesnicima u prosecu planiranja, uključujući skupštinsku proceduru. Takođe, planirano je uvođenje pojedinih fiskalnih pravila i srednjeročnog budžetiranja, što će u značajnoj mjeri uvećati transparentnost, odgovornost u planiranju i implementaciji, kao i preciznost u planiranju budžeta.

Ministarstvo finansija će ustanoviti stalnu praksu prezentacije godišnjeg budžeta na vizuelno razmljiv i jednostavan način u cilju boljeg razumjevanja i povećanja interesovanja javnosti za budžetskim poslovanjem. Ista praksa će se ustanoviti i prilikom usvajanja rebalansa budžeta.

Imajući u vidu da Programski budžet u značajnoj mjeri doprinosi povećanju efikasnosti potrošnje budžetskih sredstava kod pojedinih budžetskih korisnika, Ministarstvo finansija će nastaviti njegovu implementaciju i raditi na identifikovanju i razvoju indikatora učinka kao mehanizma praćenja realizacije planiranih aktivnosti. Nadalje, u cilju povećanja transparentnosti korišćenja javnih sredstava, Ministarstvo finansija će napraviti izmjene kontnog okvira, čime će se unaprijediti kontrola potrošnje. Takođe, Ministarstvo finansija će obezbjediti interne strukture za praćenje izvještaja Državne revizorske institucije, nalaza, izrečenih preporuka i njihovog sprovođenja od strane subjekata revizije. Vlada će raditi na poboljšanju komunikacije i razmjene informacija i nalaza između sistema unutrašnje revizije i DRI.

STVARANJE SIGURNIJIH ZAJEDNICA

---

27. **Borba protiv svih oblika diskriminacije** – Uprava policije će i u narednom periodu ulagati napore koji su usmjereni na pružanje doprinosa borbi protiv svih oblika diskriminacije. U tom smislu, Uprava policije će dosljedno poštovati principe saradnje i sprovoditi aktivnosti definisane potpisanim Memorandumima o saradnji sa NVO „LGBT Forum Progress“ i NVO „Juventas“, kao i Memorandumima o saradnji koji će biti potpisani sa drugim nevladinim organizacijama u narednom periodu. U cilju adekvatne zaštite integriteta LGBT osoba, Uprava policije će preduzeti dodatne konkretne mjere u cilju neophodne senzibilizacije policijskih službenika/ca za profesionalno postupanje prema LGBT osobama. Takođe, Uprava policije će pružiti mogućnost što većem broju policijskih službenika/ca iz svih područnih jedinica koji do sada nijesu pohađali obuke o LGBT pravima da prisustvuju informativnim i edukativnim aktivnostima na temu LGBT prava koje će se sprovoditi u narednom periodu od strane relevantnih institucija, nevladinih organizacija i/ili međunarodnih organizacija.

U cilju pružanja doprinosa zaštiti od diskriminacije osoba sa invaliditetom, Uprava policije će u narednom periodu organizovati edukativne aktivnosti za službenike/ce policije o ophođenju prema OSI u saradnji sa organizacijama osoba sa invaliditetom. Takođe, Uprava policije će inicirati oslobađanje javnih saobraćajnih površina koje koriste osobe sa invaliditetom tokom kretanja i prilagođavanje Centara bezbjednosti u skladu sa potrebama OSI.

U narednom periodu, Uprava policije će imenovati i kontakt osobu za komunikaciju sa osobama sa invaliditetom i definisaće procedure prilikom kontrolisanja putnika/ca i vozila koja koriste putnici sa invaliditetom u gradskom, međugradskom i prekograničnom saobraćaju.

28. **Unaprjeđenje medijskih sloboda** – Vlada će posvećeno raditi na unaprjeđenju medijskih sloboda, uključujući i rasvjetljavanje i otkrivanje počinitelaca i nalogodavaca svih krivičnih djela uperenih protiv novinara."

POVEĆANJE KORPORATIVNE ODGOVORNOSTI

---

29. **Društveno odgovorno poslovanje** - Vlada Crne Gore u narednom periodu treba da izradi strateški okvir za društveno odgovorno poslovanje, koji će uključiti i definisanje oblasti sponzorstva i donacija. Ovakav strateški okvir predstavlja jedan od ključnih dokumenata u okviru promocije koncepta društveno odgovornog poslovanja u Crnoj Gori.

30. **Podrška udruživanju društvenih aktera u oblasti DOP u Crnoj Gori** - Crna Gora će u narednom periodu promovisati i dati podršku udruživanju društvenih aktera (Vlade, NVO, privrednih društava) u oblasti DOP-a u Crnoj Gori. Podrška bi se dala svim vrstama udruživanja i svim mrežama koje imaju za cilj da promovišu DOP uključujući i već formirane mreže, ali i one koje će se tek formirati. U okviru saradnje sa Vladom Holandije, Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj u Ministarstvu održivog razvoja i turizma će u saradnji sa partnerima iz svih sektora do kraja mjeseca lansirati Mrežu za CSR u koju će biti uključeni predstavnici svih društvenih struktura.
31. **Nastavak sprovođenja radionica na temu društveno odgovornog poslovanja** – Crna Gora će u okviru projekta „*Podsticanje dijaloga i partnerstava za održivi razvoj između Vlade i biznis sektora u Crnoj Gori*“, nastaviti sa organizovanjem radionica na temu društveno odgovornog poslovanja koje imaju za cilj jačanje kapaciteta biznis sektora za usvajanje i primjenu koncepta društveno odgovornog poslovanja u sopstvene prakse. U okviru projekta, biće izrađen prvi priručnik odnosno vodič za društveno odgovorno poslovanje za preduzeća. Projekat će se sprovoditi do aprila 2013. godine.

PRIORITETI

Vlada Crne Gore kao svoj prioritet postavlja mjere koje se odnose na unapređenje javnih usluga i poboljšanje javnog integriteta.